

мують у студента необхідний базовий рівень знань. Кейс не легко вмонтувати у навчальний процес. Необхідна чітка діагностика і експертна оцінка тих дисциплін чи окремих тем, де застосування цього методу дає дійсно ефект більший, ніж при викладанні традиційними методами. Це повинно стати предметом подальших обговорень на наукових семінарах і конференціях.

Література

1. Ситуационный анализ, или Анатомия Кейс-метода / Под ред. д.с.н., проф. Сурмина Ю.П. — К.: Центр инноваций и развития, 2002. — 286 с.

Кириленко В. І., д-р екон. наук, професор,
Ніколаєв Є. Б., асистент,
кафедра політичної економії факультетів управління
і управління персоналом та маркетингу

ДОСЛІДНИЦЬКА КОМПОНЕНТА У ВИКЛАДАННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Особливістю економічної безпеки як частини економічної науки є те, що вона наразі формується; її розвиток та пошук підходів до її викладання відбуваються практично паралельно. Це дає змогу одразу переносити результати наукових досліджень економічної безпеки у навчальні матеріали. Деякі постановочні питання цієї дисципліни спочатку формулюються у підручниках, навчальних посібниках і лише згодом більш глибоко розробляються дослідниками у наукових розвідках. Так, багатими на порушення нових проблем на межі нового століття були навчальні посібники Г. Пастернака-Таранушенка [1] та В. Сєнчагова [2]. Під час підготовки навчального посібника «Соціально-економічна безпека» авторським колективом КНЕУ було розроблено оригінальні підходи до дослідження інвестиційної безпеки, економічної безпеки регіонів України, соціальної безпеки.

Навчальна програма дисципліни «Соціально-економічна безпека» у КНЕУ практично збігається із паспортом наукової спеціальності 21.04.01 — економічна безпека держави [3] та з науковою програмою аналогічної дисципліни, що пропонується аспірантам за цією спеціальністю, наприклад, у Національному інституті стратегічних досліджень. Це показує наявність ще одного зв'язку між навчальною та дослідницькою складовою економічної безпеки.

Викладання соціально-економічної безпеки дає можливість аналізувати проблемні ситуації під час семінарських занять, а саме:

- визначити зміст проблеми;
- установити її причини через з'ясування внутрішніх та зовнішніх зв'язків досліджуваного об'єкта;
- оцінити можливі варіанти розв'язання проблеми з позицій нагромаджених знань і досвіду;
- відібрати найоптимальніші з можливих варіантів; передбачити наслідки прийняття рішення.

Кожний з наведених етапів прийняття рішення містить елементи наукового дослідження, а саме:

- збирання та первинну обробку інформації про досліджуваний об'єкт;
- факторний, структурний та інший аналіз у перебігу дослідження;
- оцінку, порівняння можливих варіантів прийняття рішення;
- передбачення наслідків змін.

Стосовно завдань дослідницького спрямування для студентів, то ця дисципліна пропонує кілька інструментів аналізу різноманітних економічних суб'єктів, сфер, явищ з погляду визначення їх рівня безпеки (стійкості):

- визначення відповідності стану об'єкта якісним критеріям рівня безпеки (стійкість, незалежність, розвиток, безперервність відтворення, забезпеченість ресурсами, конкурентоспроможність та інше);
- виявлення загроз, що заважають реалізації тих чи інших економічних інтересів, та прогнозування (можливих) наслідків їх впливу;
- кількісна оцінка стійкості об'єкта економічної безпеки здійснюється за допомогою визначення відповідності економічних показників стану об'єкта їх оптимальним, пороговим, граничним значенням.

Ці інструменти можна застосовувати як до традиційних складових економічної безпеки, так і до нових об'єктів аналізу.

Дослідницьке завдання для студентів може полягати у комплексній характеристиці стану безпеки певної економічної сфери із застосуванням всіх перелічених інструментів. Виконання такого завдання передбачає звернення до законодавства і наукових джерел для визначення інтересів і загроз, пов'язаних із обраною сферою, пошук актуальних статистичних і фактичних даних, опрацювання Методики розрахунку рівня економічної безпеки України [4].

Література

1. *Пастернак-Таранушенко Г. А.* Економічна безпека держави. Статика процесу забезпечення / Г.А. Пастернак-Таранушенко / За ред. Б.Кравченка. — К. : Кондор, 2002. — 302 с.
2. Экономическая безопасность: Производство — Финансы — Банки / Под ред. В.К. Сенчагова. — М.: ЗАО «Финстатинформ», 1998. — 621 с.
3. Паспорт спеціальності 21.04.01 — економічна безпека держави (економічні науки). Затверджено Постановою президії ВАК України від 15.12.2004 р. № 11-10/11т. — Режим доступу до ел. версії: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=476714.
4. Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007 р. № 60 «Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України». — Режим доступу до ел. версії: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738.

Клименко С. М., доцент
кафедри економіки підприємств

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

В умовах модернізації освітнього простору істотної ваги в становленні сучасного типу особистості набуває «концепція компетенцій». Ця тенденція полягає в тому, що підвищується роль когнітивних та інформаційних засад в освіті, а звідси більш адек-